

др Драгомир Сандо

Биографија

Протојереј ставрофор др Драгомир Сандо је рођен 9. новембра 1956. године у Високом (БиХ). Основно школовање је започео у Олову (БиХ), а завршио у Руми. Потом се уписује у Карловачку богословију коју завршава 1976. године. Упоредо студира на Православном богословском факултету у Београду и новосадском Филозофском факултету. Приводи крају само студије на Православном богословском факултету и на истом факултету уписује постдипломске студије. У оквиру студија проводи 1991. и 1993. годину у Хајделбергу, а 1997. годину у Минхену упознајући се са педагошким искуствима у Немачкој. Магистрирао је 1999. године, а 2004. одбранио је докторску дисертацију под називом *Православно васпитање деце до седме године живота* (ментор: митрополит Амфилохије Радовић).

На Православном богословском факултету именован је 1996. године за асистента на Катедри за пастирско богословље, за предмет Катихетика са методиком наставе. Године 2004. изабран је за доцента на истој катедри за предмет Православна педагогија са методиком наставе. За ванредног професора изабран је 19.10.2019. године. Тренутно на Православном богословском факултету Универзитета у Београду предаје Катихетику са хришћанском педагогијом. Од 2003. до 2007. године био је директор Богословско-катихетског института при Богословском факултету у Београду. Од новембра 2005. године постављен је за доцента на Богословском факултету у Фочи Универзитета у Источном Сарајеву.

Године 1976. рукоположен је у чин свештеника након чега службује у сремским местима: Јарку, Добринцима, Сремској Митровици и Сурчину. Духовник је при храму Светог Марка у Београду. Члан је Катихетског одбора за Београдско-карловачку архиепископију. Главни је и одговорни уредник службеног листа Српске православне цркве *Гласник*. Један је од оснивача, а до 1997. године и главни и одговорни уредник обновљеног гласила Епархије сремске *Српски Сион*.

Библиографија

Књиге:

1. *Пројојереј Василије Зјењковски као православно педагог* (2002) [13]
2. *Радоси живота и трих чедоморска* (2004) [15]
3. *Црква Светог Ђорђа на Чукарици 1932-2005* (2005) [17]
4. *Православно васпитање деце до седме године живота* (2006) [24]

5. Бојослужење као основа образовања и васпитања у Цркви (2009) [40]
6. Богословско-катихетски институт при Богословском факултету СПЦ у Београду 1990–2003 (2007) (2012)[48]
7. Методика верске наставе: уџбеник за ученике V разреда богословије (2012)[49]
8. Православна педагогија: уџбеник за четврти разред богословије (2015) [62]
9. Основи православне педагогије (2019) [72]

А. Књиге, студије, огледи, чланци, библиографије, рецензије, прикази, интервјуи

1988.

- [1] „Гаврил Стефановић Венцловић“ [интервју], *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год. 69, бр. 5 (1988) 78-83.

1990.

- [2] „Сирмијски хришћански храмови у првим вековима хришћанства“ [интервју], *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год. 71, бр. 8 (1990) 177-179.

1992.

- [3] „Приказ на књигу 'Злодела и греси'“, *Српски Сион*, год. I (XVII), бр.1 (1992) 50-54.
Приказ.
- [4] „Философија савременог пастирствовања“, *Српски Сион*, год. I (XVII), бр. 4 (1992) 65-68.

1993.

- [5] „Философија савременог пастирствовања“, *Српски Сион*, год. II, бр. 1 (1993) 16-20.

1994.

- [6] „Историјско-културне и књижевне прилике у Срему у XVI и XVII веку“, *Српски Сион*, год. III, бр.2 (1994) 48-58.

1995.

- [7] „Борбе против Аријеве јереси и Сирмијумски сабори у IV веку“, *Српски Сион*, год. IV, бр. 3 (1995) 61-68.

1996.

- [8] „Димитрије Руварац уредник и аутор чланака у часопису 'Српски Сион'“, *Српски Сион*, год. V, бр. 3 (1996) 117-125.
- [9] „Цркве ‘Водице’ у Срему“, *Српски Сион*, год. V, бр. 4 (1996) 97-106.

1997.

- [10] „Васпитно-образовни смисао иконе“, *Српски Сион*, год. VI, бр. 2 (1997) 111-120.
- [11] „Готфрид Адам и Рајнер Лахман, 'Компендиум методике религијске наставе', Готинген [1993]“, *Богословље*, год. XLI (LV), бр. 1-2 (1997) 70-73.
Приказ.

2000.

- [12] „Протојереј Василије Зјењковски као православни педагог“, *Богословље*, год. XLIV (LVII), бр. 1-2 (2000) 58-73.

2002.

- [13] *Пројекат Василије Зјењковски као православни педагог*, Београд: Богословски факултет Српске православне цркве 2002, 153 стр.

Садржај (стр. 155):

1. Предговор (7-8)
2. Увод (9-10)
3. Живот протопрезвитера Василија Зјењковског (11-13)
4. Живот и рад В. В. Зјењковског у Београду (14-16)
5. Живот и рад В. В. Зјењковског у Прагу и Паризу (17-22)
Учење оца Василија Зјењковског
6. Научно-педагошки рад оца Василија Зјењковског (25-27)
7. Однос цркве и васпитања (28-32)
8. Однос образовања и етике код Зјењковског (33-43)
9. Однос педагогије и философије код Василија Зјењковског (44-50)
10. Проблеми са којима се сусреће савремена педагогика (51-56)
11. Опасности културног дуализма (57-60)
12. Учење оца Василија Зјењковског о педагошком подизању и васпитању најмлађих (61-62)
13. Значај игре и маште у правилном развоју детета (63-66)
14. Улога наслеђа (67-71)
15. Однос телесног и духовног васпитања код детета (72-76)
16. Могућности сазнања код деце (77-79)
17. Општи приступ васпитању кроз породицу (80-82)
18. Васпитање и образовање адолесцената (83-86)
19. Васпитно-образовни смисао породице и брака (87-93)
20. Домаћа црква (94-95)
21. Образовно-васпитни смисао монаштва (96-98)
22. Учење о слободи (99-102)

- 23. Учење слободе у васпитању (103-111)
- 24. Просветно образовно јединство вере и нације (112-113)
- 25. Питање ауторитета (114-115)
- 26. Улога културе у образовању и васпитању (116-118)
- 27. Општа учења о педагошком процесу (119-122)
- 28. Ученик (123-124)
- 29. Учитель (125-127)
- 30. Значај и улога школе на васпитаност ученика (128-132)
- 31. Школски план (133-137)
- 32. Васпитни рад са младима (138-139)
- 33. Закључак (141-142)
- Прилог
- Библиографски радови Василија Зјењковског (145-149)
- Извори и литература (151-153)

[14] „Медији и савремена видео-средства и њихов утицај на васпитање“, *Богословље*, год. XLVII (LXI), бр 2 (2002) 259-267.

2004.

[15] *Радост живота и грех чедоморства*, Београд 2004, 69 стр. ISBN 86-4705-039-5

Садржај (стр. 3):

- 1. Схватање рођења по учењу цркве (5-13)
- 2. Претпорођајни период (15-42)
- 3. Чедоморство као човекоубиство и богоубиство (43-55)
- 4. Подизање и васпитање деце учењем, бригом и благословом цркве (57-61)
- 5. Од детета до човека и од човека до богочовека (63-69)

[16] „Црквена просвета за време Првог српског устанка“, у зборнику: *Српска револуција 1804-1815. и Босна и Херцеговина*, Научни скупови књ.6, Одељење друштвених наука књ.8, Бања Лука: Академија наука и умјетности Републике Српске 2004, 183-190.

2005.

[17] *Црква Светиої Ћорђа на Чукарици 1932-2005*, Београд: Црква Светог Ћорђа, 2005, 112 стр. ISBN 86-7405-046-8

Садржај (стр. 3):

- Драгомир Сандо: Историјат цркве (5-92)
- Освећење храма (17-24)
- Међуратна времена (25-27)
- Ратно време (27-32)
- Из новије историје цркве (32-?)
- [Свештенослужитељи] (?-66)
- Црквена управа (67-72)
- Хорови цркве Светог Ћорђа (73-77)
- Верска настава (77-78)
- Верско добротворно старатељство (78-80)
- Литија (81-83)
- Богојављење (84-87)

Црквено обданиште „Ђурђевак“ (88-92)
Божидар Станојловић: Архитектура цркве (93-104)
Мирјана Лесек: Иконостас (105-112)

- [18] „Двеста година православне црквене просвете у партиципацији националног живота и рада у српском народу“, у зборнику *Два века образовања у Србији : образовне и васпитне идеје и личности у Србији од 1804. до 2004.*, прир. Зоран Аврамовић, Београд: Институт за педагошка истраживања 2005, 245-284.
- [19] „Црквена просвета, њена литургијска улога данас и њен однос према савременом школству“, *Православни књижевници: зборник радова са семинара вероучитеља Београдско-карловачке митрополије* (2005) 11-23.
- [20] „Вероучитељ у савременој настави“, *Православни књижевници: зборник радова са семинара вероучитеља Београдско-карловачке митрополије* (2005) 69-79.
- [21] „Савремени облици наставе“, *Православни књижевници: зборник радова са семинара вероучитеља Београдско-карловачке митрополије* (2005) 101-121.
- [22] „Знаменовање детета које добија име осмог дана по своме рођењу и његов образовни смисао“, *Гласник: службени листи Српске православне цркве*, год. LXXXVII, бр. 3 (2005) 82-85.
- [23] „Уцрковљење и његов васпитно-образовни значај“, *Гласник: службени листи Српске православне цркве*, год. LXXXVII, бр. 10 (2005) 269-275.

2006.

- [24] *Православно васпитање деце до седме године живота*, Београд: Александрија 2006, 178 стр. ISBN 86-84559-96-7

Садржај (стр. 177-178):

1. Предговор (5-6)
2. Увод (7-13)
3. Сусрет цркве са новорођенчетом (14-18)
4. Православно схватање васпитања деце у најранијем узрасту (19-21)
5. Претпорођајни период (22-34)
6. Чедоморство као човекоубиство и богоубиство (35-41)
7. Однос живота и еутаназије у светлу светости образовања (42-44)
8. Благодатно рађање по учењу цркве и његов однос према клонирању (45-50)
9. Знаменовање детета које добија име осмог дана по своме рођењу и његов образовни смисао (51-54)
10. Васпитно-образовна улога четрдесетог дана од рођења детета (55-56)
11. Васпитни смисао крштења (57-80)
12. Света тајна миропомазања и њена васпитно-образовна улога (81-86)
13. Крштење и миропомазање деце као уцрковљење – васпитање у цркви (87-99)
14. Улога кума на светој тајни кршења (100-102)
15. Васпитање у првој години живота (103-105)
16. Васпитање до треће године живота (106-111)
17. Васпитање од треће до седме године живота (112-116)
18. Развијање осећања за заједницу кроз цркву и породицу (117-120)
19. Православни приступ систематском васпитању и образовању деце најранијег узраста (121-123)
20. Значај игре и маште у развоју детета (124-129)
21. Улога духовног и телесног наслеђа и социјалне свести у развоју детета (130-134)
22. Дечја осећања и естетска активност (135-139)
23. Могућности стицања знања код деце (140-142)

24. Породица као домаћа црква (143-154)
25. Евхаристијско васпитање деце (155-158)
26. Света тајна причешћа као пут целосног учрковљења (159-160)
27. Савремена видео средства и њихов утицај на васпитање (позитивни и негативни аспекти) (161-166)
28. Уместо закључка (167-168)
Извори (169-170)
Литература (171-174)
О аутору (175)

- [25] „Православни приступ систематском васпитању и образовању деце најранијег узраста“, *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год. LXXXVIII, бр. 5 (2006) 191-207.
- [26] „Историјат наставних планова на Православном богословском факултету“, *Богословље*, год. LXV, бр. 1 (2006) 176-188.
- [27] „Сабрана дела протојереја-ставрофора проф. др Димитрија Калезића“, *Годишњак: часопис за теолошко-филозофска и текућа истраживања Православног богословског факултета 'Свети Василије Осирошки' у Фочи*, год. V, бр. 5 (2006) 299-303.
Приказ.
- [28] „Црквено образовање и старосно доба“, *Православље: новине Српске патријаршије*, год. 39, бр. 948 (2006) 16-18.
- [29] [Улога и место интелектуалаца у Цркви], *Улога и место интелектуалаца, лаика и жене у Цркви*, Зборник радова, Београд: Православни саветодавни центар Архиепископије београдско-карловачке 2006, 91-105.

2007.

- [30] „[Црква и казнено-поправне институције]“, *Црква и наркоманија, секте, сујеверје и казнено управне установе*, Зборник радова, Београд: Православни саветодавни центар Архиепископије београдско-карловачке 2007, 155-166
- [31] „Милан Д. Јанковић, протојереј-ставрофор Лазар Милин у апологетско-научном и педагошком стваралаштву“, *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год., LXXXIX, бр. 5 (2007) 162-163.
Приказ.
- [32] „Протојереј др Стоилко Кајевић: Метафизика и илузија слободе“, *Годишњак: часопис за теолошко-филозофска и текућа истраживања Православног богословског факултета 'Свети Василије Осирошки' у Фочи*, год. VI, бр. 6 (2007) 392-395.
Приказ.

2008.

- [33] „Старозаветна педагогија као утемељење нововековног образовања“, *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год. LXXXIX, бр. 7 (2008) 183-190.
- [34] „Подвиг спасења као задатак црквене педагогије“, *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год. LXXXIX, бр. 8 (2008) 201-206.

- [35] „Црква је школа спасења и школовање за вечни живот“, *Годишњак: часопис за теолошко-филозофска и текућа истраживања Православног богословског факултета 'Свети Василије Острошки' у Фочи*, год. VII, бр. 7 (2008) 85-96.
- [36] „Наставна (методска) јединица“, *Православни Календар*, бр. 1 (2008) 10-12.
- [37] „Црква, литургија, катихеза“, *Православни Календар*, бр. 2 (2008) 20-23.
- [38] „Подвиг спасења као задатак црквене педагогије“, *Иновације у настави*, год. 21, бр. 4 (2008) 21-29.
- [39] „Катихезе светог Јована Златоустог“, у: свети Јован Златоусти, *Катихезе*, Београд: Глобосино 2008; 5-8.

2009.

- [40] *Богослужење као основа образовања и васпитања*, Београд: Глобосино 2009, 198 стр. ISBN 978-86-7900-034-7

Садржај (стр. 5-6):

Ријеч, двије читаоцу (7-9)

Богослужбене основе образовања и васпитања

1. Богослужбене основе образовања и васпитања (13-18)
2. Црква, литургија и васпитање (19-22)
3. Старозаветна педагогија као утемељење нововековног образовања (23-38)
4. Педагогија цркве у посланици Ефесцима светог апостола Павла (39-44)
Буди образац вернима словом, животом, љубављу, духом и чистотом вере
5. Свети Јован Златоусти као педагог (47-62)
6. Очинство светог Симеона (63-68)
7. Свети Сава – учитељ српски (69-75)
8. Свети Василије Острошки као педагог (76-80)
9. Видовданска беседа (педагогија празника) (81-84)
Дидактичка начела у служби педагогије цркве
10. Вероучитељ у савременој настави (87-95)
11. Савремени облици наставе (96-112)
12. Наставна (методска) јединица (113-118)
13. Почетница за верску наставу и буквар српског језика (119-122)
Светлост Христова која просвећује свет
14. Значај духовне музике за образовање и васпитање (125-128)
15. Црквена просвета и њена литургијска улога у савременом школству (129-132)
16. Црквена просвета у Срба у 19. и 20. веку (133-168)
17. Образовно-васпитни лик свештене породице (169-174)
18. Црквено образовање и старосно доба (175-178)
19. Улога и значај интелектуалаца у цркви (179-184)
20. Црква и казнено-поправне институције (185-191)
21. Изазови савремене црквене педагогије (192-196)
О аутору (197-198)

- [41] „Основе педагогије Св. Јована Златоустог“, у: Јован Пурић, *Богословске основе педагогије Св. Јована Златоустог*, Београд: Манастир Острог; Фоча: Православни богословски факултет „Свети Василије Острошки“ 2009, 5-8.

2010.

- [42] „Катихетско-богословски институт при Богословском факултету СПЦ у Београду“, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 6, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 29. мај 2009), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2010, 121-138.
- [43] „Прилози за историју религије“, у: Драган Протић, *Историја религије*, Београд: Александрија: Глас цркве 2010, 144-147. (рецензија)
- [44] „Др Јордан Илић (1883-1950) редовни професор Богословског факултета Универзитета у Београду“, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 8, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 28. мај 2010), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2010, 19-21.
- [45] „Црквени словарь за први разред основне школе, Игњатија Мидића“, у: *Буквари и букварска насјава код Срба: зборник радова*, Београд: Педагошки музеј 2010, 265-271.

2011.

- [46] „Смисао 'лепога' у хришћанској педагогији“, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 10, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 27. и 28. мај 2011), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2011, 270-278.
- [47] „Вредновање знања ученика“, *Вероучишљ у школи*, бр. 3 (2012) 31-38.

2012.

- [48] *Богословско-катихетски институт при Богословском факултету СПЦ у Београду 1990–2003 (2007)*, Београд: Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања 2012, 138 стр. ISBN 978-86-7405-140-5

Садржај (стр. 5):

Предговор (7)

Увод (9-13)

Професори катедри на Богословском институту (15)

Наставни план и програм као и садржај предмета (17)

Стари Завет (17-19)

Нови Завет (19-20)

Историја религије (20-21)

Увод у богословље (21)

Философија – уводна (21-22)

Црквенословенски језик (22-23)

Црквено појање (23-25)

Црквена музика и њена богословска основа (24-25)

Енглески језик (25)

Руски језик (26-27)

Историја цркве (27-29)

Хришћанска етика (29-30)

Катихетика са методиком (30-31)

Догматика (31-32)

Патрологија (32-33)

Литургија (33-34)

Организација и мисија цркве (34-38)

Уписани и дипломирани студенти (39-138)

[49] *Методика верске наставе: уџбеник за ученике V разреда богословије*, Београд: Свети архијерејски синод Српске православне цркве 2012, 166 стр. ISBN 978-86-7295-033-5

Садржај (стр. [167-170]):

О методици верске наставе (5)

Методика верске наставе у служби црквене катихезе (7-20)

Методика цркве (9-11)

Однос између методологије и методике (11-13)

Литургијске методе верске наставе (13-16)

Однос катихетике и методике у верској настави (17-18)

Методика наставе у односу на педагогију и дидактику (18-20)

Изворност црквене методике (21-29)

Значај Светог писма у верској настави (231-24)

Примена текста Светог писма у настави (25-26)

Молитва као основни метод (начело или принцип верске наставе (26-29)

Историја педагогије и метода рада код древних народа (31-55)

Васпитне методе у древној Кини (код Китајаца) (33-36)

Васпитање и васпитне методе у Индији (36-39)

Васпитање и методика образовања у древној Грчкој (39-48)

Спарта (41-42)

Атина (42-44)

Сократ (469-399. г. пре Христа) (44-45)

Платон (427-347. г. пре Христа) (45-47)

Аристотел (384-322. г. пре Христа) (47-48)

Римско васпитање и његови методи (48-51)

Марко Тулије Цицерон (106-43. г. пре Христа) (49)

Луције Енеј Сенека (2-65. г. после Христа) (50)

Марко Фабијан Квинтилијан (42-118. г. после Христа) (50)

Плутарх (50-125. г. после Христа) (50-51)

Старозаветна педагогија са основним методама васпитања (51-53)

Васпитање у цркви (53-55)

Вероучитељ (57-73)

Вероучитељев позив, улога у верској настави и његове особине (59-60)

Припрема вероучитеља за наставу (61-63)

Вероучитељ као организатор наставе (63-65)

Проницљивост вероучитеља у вођењу наставе (66-67)

Могућности вероучитељевог вредновања наставе (67-68)

Очинство вероучитеља (68-69)

Однос вероучитеља према ученику верске наставе (70-73)

Настава (75-115)

Настава као о васпитно образовни акт (77-78)

Институционалност наставе (79-81)

Непосредни облици наставе (82)

Посредни облици наставе (82-83)

Врсте наставе (83-96)

Фронтална настава (83-85)

Индивидуални облик наставног рада (85-87)

Међусобни разговор (88)

Развојни метод наставе (88-90)

Разговор у настави (90-91)

Дискусија у настави (91-92)

Спорни разговори (92)

Разговор у кругу (92-93)

Разговор у паровима (93-94)

- Рад у малим групама (94-96)
- Циљеви верске наставе (96-100)
- Принципи или начела верске наставе (100-105)
- Методска јединица (106-111)
- Верска настава и савремена видео-средства (112-115)
- Вредновање наставног рада (117-137)
  - Оцењивање ученика (119-120)
  - Проверавање и оцењивање у настави (120-123)
  - Врсте оцена (123)
  - Примедбе у односу на оцењивање (124)
  - Могуће негативности оцена код ученика (125)
  - Могуће негативности оцена код наставника (125-126)
  - Верска настава ван учионица (127-129)
  - Методика верске наставе примењена у другим школским предметима (129-132)
  - Методика верске наставе у односу на знање, способност, вештине и навике (132-137)
- Додатак (139-165)
  - Узраст деце од шест до седам година (141-144)
  - Узраст деце од седам до осам година (145-146)
  - Узраст деце од девет до десет година (147-150)
  - Узраст деце од десет до једанаест година (150-152)
  - Узраст деце од дванаест до тринаест година (153-155)
  - Узраст младих од четрнаест до петнаест година (156-161)
  - Узраст младих од око седамнаест година (162-165)
- Литература (166)

- [50] „Богословско-катихетски институт при Богословском факултету СПЦ у Београду 1990–2003 (2007)“, *Српска теологија у двадесетом веку: исцрпљивачки проблеми и резултати*, књ. 12, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 25. мај 2012), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2012, 184-190.

2013.

- [51] „Просветно предање Цркве и Доситеј Обрадовић“, у: Доситеј у српској историји и култури, зборник радова међународног научног скупа (Београд, Манастир Крушедол, Нови Сад 13-15. октобар 2011), ур. Д. Иванић, Београд: Задужбина „Доситеј Обрадовић“ 2013, 751-761.
- [52] „Рукописна и штампарска делатност манастира Милешеве“, *Богословље*, год. LXXII, бр. 1 (2013) 194-204.
- [53] „Црквена катихеза у четвртном веку“, Зборник радова Међународног научног скупа *Црква у доба Светиої цара Константина Великої* (24-25. мај 2013) 62-68.
- [54] „Црквена педагогија пред изазовима савременог времена“, *Богословље*, год. LXXII, бр. 2 (2013) 336-344.

2014.

- [55] „Наставни план и програм у служби савремене наставе у Цркви са освртом на интернатско образовање“, *Српска теологија у двадесетом веку: исцрпљивачки проблеми и резултати*, књ. 15, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 14. децембар 2013), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2014, 186-193.

- [56] „Свети Јован Златоусти као педагог“, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 16, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 30. мај 2014), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2014, 59-70.
- [57] „Предговор“, у: *Српска педагошко-католическа мисао*, Београд: Православни богословски факултет, Педагошко-католически институт 2014, 7-10.
- [58] „Литургијско методичке основе верске наставе“, у: *Српска педагошко-католическа мисао*, Београд: Православни богословски факултет, Педагошко-католически институт 2014, 143-150.
- [59] „Први буквари и католически Карловачке митрополије у XVIII веку“, у: *Три века карловачке митрополије 1713-2013*, зборник радова са научног скупа (Сремски Карловци, 1. новембар 2013.), ур. Д. Микавица и Д. Његован, Сремски Карловци: Епархија сремска СПЦ; Нови Сад: Одсек за историју Филозофског факултета, Мало историјско друштво 2014, 455-463.
- [60] „Лепота као појам и основа образовања и васпитања“, у: *Наука, религија, образовање: зборник радова*, ур. В. Јеротић, М. Дејић, М. Вуковић, Београд: Учитељски факултет 2014, 102-116.
- [61] „Гробно место Светог Методија“, у: *Кирилометодијевско предање, језик и мисија Цркве у 21. веку: Зборник радова међународног научног скупа* (ПБФ Београд, 6-7. децембар 2013), прир. В. Вукашиновић, Београд: Православни богословски факултет Универзитета, Институт за геолошка истраживања 2014, 291-296.

2015.

- [62] *Православна педагогија: уџбеник за четврти разред богословије*, Београд: Свети архијерејски синод Српске православне цркве 2015, 204 стр. ISBN 978-86-7295-0472 (коаутор Ивица Живковић)

Садржај (стр. 5-8):

Први део: ИСТОРИЈА ПРАВОСЛАВНЕ ПЕДАГОГИЈЕ (9-115)

I Православна хришћанска педагогија: појам и преглед (9-23)

II Библијске основе хришћанске педагогије (25-39)

III Ранохришћанска педагогија (41-56)

IV Педагогија златног доба светоотачког наслеђа (57-75)

V Средњовековна педагогија хришћанског истока и запада (77-95)

VI Нововековна педагогија хришћанског истока и запада (97-115)

Други део: ТЕОРИЈА ПРАВОСЛАВНОГ ВАСПИТАЊА (117-204)

I Богословски основи православног хришћанског васпитања (119-134)

II Козмолошки и антрополошки основи православног хришћанског васпитања (135-143)

III Христолошки и еклисиолошки основи православног хришћанског васпитања (145-157)

IV Светотајинска педагогија Православне цркве (159-167)

V Подвижничка педагогија Православне цркве (169-186)

VI Обожење као циљ православног васпитања (187-204)

- [63] „Светосавска беседа 2015. године“, *Богословље*, год. LXXIV, бр. 1 (2015) 327-333.

- [64] „Вредновање постигнућа у верској настави“, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 18, Зборник радова научног скупа (ПБФ

Београд, 29. мај 2015), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2014, 55-63.

- [65] „Вера, наука и култура – допринос религије науци и култури или њихов међусобни однос”, у: *Наука, религија, образовање: зборник радова*, ур. В. Јеротић, М. Дејић, М. Вуковић, Београд: Учитељски факултет 2015, 93-96.
- [66] „Цивилизација и(ли) култура у служби просвете“, *Српска теологија у двадесетом веку: исцрпљивачки проблеми и резултати*, књ. 19, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 10. децембар 2015), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2015, 74-78.
- [67] „Educatia in parohie si familie versus educatia umanista si scolara“, *Relatia dintre parohie si scolara in viata si misiunea bisericii din contextual actual*, Congres International de Teologie (Bucuresti, 18-21. octombrie 2015), ур. А. Lemeni, пр. D. Pestroiu, Bucuresti: Basilica, 2015, 171-177.
- [68] „Красота как понятие и основа образования и воспитания”, у: *Християнское чтение: журнал Санкт-Петербургской Духовной Академии русской Православной Церкви*, 4 (2015) 47-58.

2016.

- [69] „Савремена верска настава и њене електронске могућности”, у: *Смисао и циљеви Верске наставае и Грађанској васпитања у савременом образовном систему: зборник радова*, Округли сто (Београд, фебруар 2016.) ур. М. Радуловић, С. Гордић, Београд: Задужбина „Доситеј Обрадовић“ 2016, 117-126.
- [70] „Семантика црквене просвете и њеног утемељења на путу духовности“, *Гласник: службени лист Српске православне цркве*, год. ХСVI, бр. 11 (2016) 541-543.
- Изговорено на конференцији „Различити аспекти духовности у образовању“, у Центру за културу и образовање Раковица, у оквиру Духовних свечаности „Пут духовности“, 23. септембра 2016. године.

2018.

- [71] „Проблем мотивације у (верској) настави“, *Саборност*, Теолошки годишњак XII (2018) 141-149. **M51**
- [72] „Преподобни и богоносни Никифор Лепрозни - Чудотворац“, у: *Свети Никифор Лепрозни – Чудотворац: (1890-1964)*, Љубовија: Удружење „Флавијан“; Бјеле воде код Љубовије, Манастир Свете Троице 2018, 8-11.

2019.

- [73] *Основи православне педагогије*, Београд: Универзитет, Православни богословски факултет, Педагошко-катихетски институт 2019, 208 стр. ISBN 978-86-7405-204-4

Садржај (стр. 5-6):

Предговор (7-8)

I Педагогија као наука (9-28)

II Богословски статус педагогије (29-56)

III Кратак преглед историје педагогије (57-74)

IV Библијске основе хришћанске педагогије (75-94)
V Историјски пресек средњовековне просвете (95-126)
VI Божанско и људско у васпитању (127-146)
VII Светотајинска педагошка мисао(147-168)
VIII Верска настава у школским училиштима (169-208)

- [74] „Understanding the Basis of Upbringing and Education in the Orthodox Church“, *Bogoslovni vestnik: Glasilo Teološke fakultete v Ljubljani*, letnik 79, 1 (2019), 203-210. **M21**
- [75] „Представе првих училишта на живописима средњовековних српских манастира“, *Иновације у насџави*, год. 32, бр. 1 (2019) 117-124. **M24**
- [76] „Слобода као појам у катихетско-литургијском и друштвеном поретку“, *Саборност*, Теолошки годишњак XIII (2019) 243-257. **M51**
- [77] „Наука, уметност и култура и њихов однос са религијом“, *Радови филозофског факултета, филолошке науке, Универзитета у Источном Сарајеву* 20 (2019) 119-125. **M52**
- [78] „Исихазам у Фрушкој гори“, у: *Видјехом свјет истиниј : зборник радова* (Научни богословски скуп Исихазам у животу Цркве Српских и поморских земаља, Манастир Тумане, 14. септембар 2019. године), ур. Златко Матић, Београд : Институт за Систематско богословље Православног богословског факултета Универзитета у Београду ; Пожаревац : Одбор за просвету и културу Епархије пожаревачко-браничевске ; [Голубац] : Манастир Тумане, 2019, 269-277. **M63**
- [79] „Chestinea libertății față de principiile Bisericii și experiențele societății“, *Episcopia Caransebeșului – Răstignire și Înviere: 70 de ani de la desființare și 25 de ani de la reînființare. Zilelor Credinței și Culturii în Episcopia Caransebeșului* ediție a XIII-a 5 mai-6 iunie 67-74.
- [80] „Богословске претпоставке васпитања деце у најранијем узрасту“, *Гласник: службени листи Српске православне цркве*, год. XCIX, бр. 2 (2019) 54-60.

2020.

- [80] „О сходствах в поучениях Климента Александрийского и святителя Иоанна Златоуста“, *Християнское члениенаучние: журнал Санкт-Петербургской Духовной Академии русской Православной Церкви. Теология* 12, 4 (2020) 11-20.
- [81] „Просветно предање Цркве и савремени осврт на Доситеја Обрадовића“, *Гласник: службени листи Српске православне цркве*, год. C, бр. 6 (2020) 302-306.

Б. Приређена издања

1. Свети Јован Златоусти: *Кашихезе*, Београд: Глобосино, 2008, 136 стр.
2. *Бој је с нама: за децу од 11 до 12 година*. Део 1, Београд: Верско-добротворно старатељство Архиепископије београдско-карловаче 2008, 95 стр.
уредник
3. *Бој је с нама: за децу од 11 до 12 година*. Део 2, Београд: Верско-добротворно старатељство Архиепископије београдско-карловаче 2008, 94 стр.

уредник

4. *Нац живої са Боїом: за децу од 7 до 8 їодина*. Део 1, Београд: Верско добротворно старатељство архиепископије београдско-карловачке 2008, 110 стр.

уредник

5. *Нац живої са Боїом: за децу од 7 до 8 їодина*. Део 2, Београд: Верско добротворно старатељство архиепископије београдско-карловачке 2009, 112 стр.

уредник

6. *Срїска їедаїоцко-каїихейїска мисао*, Београд: Православни богословски факултет, Педагошко-катихетски институт 2014, 178 стр. ISBN 978-86-7405-146-7

В. Уредник периодичних публикација и стручних библиотека:

1. 1992-1997 СРПСКИ СИОН: Обновљени часопис епархије сремске (Сремска Митровица), главни и одговорни уредник
2. 1999- ГЛАСНИК: Службени лист Српске православне цркве (Београд), главни и одговорни уредник